

<SERMO 15>¹

<Dominica tertia post Pascha>

Sermo defuncti Guillermi de Luxi, dominica tertia

Obsecro uos tanquam aduenas et peregrinos abstinere a carnalibus desideriis, que militant aduersus animam.

1 Saluator in Iohanne ita dicit: *Spiritus ubi uult spirat*. Spiritus ubi uult spirat homini intelligentiam, Iob: *Inspiratio Omnipotentis dat intelligen*| 104rb| *tiam*. Spiritus sanctus ubi uult dat gratiam, Apostolus: *Diuisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus*. Spiritus sanctus ubi uult promittit facundiam, in Matth.: *Non enim uos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris uestri qui loquitur in uobis*. Ista tria, intelligentia, gracia et facundia, sunt predicatori necessaria, et quia mihi ista tria deficiunt et a Deo sunt, rogemus primo Deum et cetera.

Obsecro uos etc.

2 Consuetudo est boni medici uisitantis infirmum suum, qui conualuit de magna infirmitate et accepit medicinam confortatiuam, ut doceat infirmum a quibus debeat abstinere et quid debeat facere, ut possit sanitatem recuperatam seruare. Sic in ista epistola pastor et medicus animarum, Petrus apostolus, nos <docet>, qui in ista Quadragesima per peccata plurima infirmi fuimus, qui per confessionem conualuimus, et medicinam non solum purgatiuam, scilicet penitentie, sed confortatiuam accepimus, scilicet Corpus Christi, in die Pasce. Quia reciduum est periculo| 104va| sum, scilicet tempus istud Pascale, ideo docet in presenti epistola a quibus debemus abstinere et quid debemus facere. Vt quid enim hoc tempore ueniunt tot tempestates, tot tribulationes, tot hominum mortalitates? Certe, quia multi indigne in peccato aliquo mortali die Pasce Corpus Christi receperunt, et alii, *quasi canis <qui reuertitur> ad uomitum*, post Corpus Christi assumptum redeunt ad pristina peccata sua. Ideo cantat Ecclesia in isto tempore: “Ab omni mortis impetu, tuum defende populum.” Propter hoc in isto tempore consueuit Ecclesia processiones generales <facere>, letanias cantare, orationes dicere, ut quod non ualet oratio unius Christiani ualeat oratio plurium, quia ut ait Ieronimus: “Impossibile est multorum preces posse non exaudiri.” Facilius audit abbas conuentum totum quam aliquem sibi subditum. Monet ergo apostolus Petrus in hac espistola a quibus est abstinendum et quid est faciendum | 104vb| .

3 Et uidete quod tria sunt per que homo reincident in peccatum, quia ut ait Iohannes in canonica sua: *Omne quod est in mundo, aut est concupiscentia carnis aut concupiscentia oculorum aut superbia uite* [quoad deum]. Contra istam triplicem deordinationem² et peccati radicem, a quibus ueniunt alia peccata, tria ponit apostolus Petrus in epistola hodierna. Nam contra concupiscentiam carnis quoad seipsum, monet ad carnalium desideriorum abstinenciam, cum dicit: Obsecro uos

¹ Transcribed by Andrew T. Sulavik from manuscript: Paris, Bibl. Nationale, lat. 14952, ff. 104ra-108vb; J. B. SCHNEYER, *Repertorium*, v. 2, p. 478, n. 19 and 20; TH. KAEPEL, *Scriptores*, v. 2, p. 113, n. 1555.

² deordinationem] deo ordinationem

etc. Contra secundam deordinationem, concupiscentiam oculorum quoad proximum, monet <ad> conuersionem bonam, cum dicit: *Conuersionem uestram inter gentes habentes bonam*. Contra terciam, superbiam uite quoad Deum, monet ad humilitatis subiectionem, cum dicit: *Subiecti estote omni humane creature propter Deum*.

4 Primo ergo monet Apostolus ad carnalium desideriorum abstinence, cum dicit: *Obsecro uos* etc. In quibus |105ra| uerbis tanguntur quatuor: am<m>onitio uel obsecratio, cum dicit: *Obsecro uos*; secundo obsecrationis ratio, cum dicit: *tanquam aduenas et peregrinos*; tercio abstinence materia, cum dicit: *a carnalibus desideriis*; quarto abstinence causa, quia *pugnant³ contra animam*.

5 Primo ergo tangitur obsecratio, cum dicit: *Obsecro*, id est peto ob sacram eius passionem, resurrectionem, ascensionem. Poterat iste, qui erat summus pontifex et pastor animarum, interpellare subditos et ad superiorem de illa appellare, sed ipse obsecrat. Contra multos modernos prelatos qui subditis suis cum austeritate precipiunt, et si non fit statim uoluntas eorum, precipitant, fulgurant, com<m>inantur. Et impletur in multis illud Ezechielis: *Disperse sunt oues mee, eo quod non erat pastor*. Non sunt boni pastores qui ita imperant cum crudelitate, non curantes de animarum salute, cum *facte sunt* ait *oues mee [in] deo* |105rb| *rationem omnium bestiarum agri*, scilicet demonum inferni.

6 Quatuor modos obsecrandi legimus in Scriptura: primo, debet obsecrare prelatus subditum ad Dei reconciliationem; secundo, debet obsecrare Deum pro subdito ad peccatorum suorum remissionem; tercio, debet obsecrare Deum pro seipso per propriorum defectuum cognitionem et diuinorum beneficiorum recognitionem; quarto, <debet obsecrare> unus pro alio per mutuam caritatem et deuotam orationem.

7 Primo dico: debet prelatus obsecrare subditum quando scit eum in aliquo mortali peccato ut reconcilietur Deo. Sic Paulus apostolus obsecrabat subditos suos, dicens: *Obsecramus⁴ pro Christo, reconciliamini Deo*. Modum quo possumus Deo reconciliari ostendit, ad Romanos dicens: *Obsecro uos pro misericordia Dei, ut exhibeatis, hoc est uoluntarie prebeatis, non expectando infirmari usque ad mortem; et quid: corpora uestra, non uestimenta |105va| uestra; quomodo: hostiam per carnis mortificationem, uiuam et sanctam per cordis puritatem, Deo placentem per rectam intentionem, rationabile obsequium uestrum per dilectionem*.

8 Secundo debet obsecrare prelatus Deum pro subdito ut Deus remittendo ei peccata sua conferat sibi gratiam. Sic Moyses obsecrabat Deum pro grege sibi commisso in Exodo: *Obsecro, Domine, peccauit populus tuus peccatum grande: aut dimitte eis hoc peccatum, aut certe dele me de libro tuo quem scripsisti*. Idem: *Si inueni gratiam in oculis tuis, obsecro ut gradiaris nobiscum et iniquitates nostras auferas*.

9 Tercio debet obsecrare Deum pro seipso per propriorum defectuum cognitionem. Sic faciunt isti infirmi ardentes, qui transeuntibus ostendunt infirmitates, quas habent in manibus uel in pedibus. Sic Deo ostendamus infirmitates nostras, peccata nostra et defectus, nec solum Deo, sed etiam |105vb| uiris religiosus et sanctis qui non querunt nisi transire de hoc mundo ad Deum. Hoc modo

³ pugnant| pugnauit

⁴ Obsecramus| obsecramur

obsecrabat regina Hester regem Assuerum, dicens: *Si inueni gratiam in oculis tuis o rex, et tibi placet, dona mihi animam meam pro qua rogo, et populum meum pro quo obsecro. Traditi enim sumus ego et populus meus, ut conteramur, iugulemur, et pereamus. Traditi sumus, scilicet diabolo, nisi Deus nos custodierit, ut conteramur, spiritu, iugulemur, in corde, pereamus, similiter in anima et corpore. Modus obsecrandi est in istis pauperibus de ostio in ostium transeuntibus, qui ostendentes aliis suam paupertatem et scutellam, dicunt: "Pro salute uestra, amore beate Marie et aliorum sanctorum, miseremini nostri."* Ita nos, qui sumus pauperes et omni bono uacui, defectus nostros Deo et sanctis hominibus ostendamus orationibus et intercessionibus, quia ut dicitur in Prou.: *Cum obsecrationibus erat pauper, diues | 106ra | autem effabitur rigide.* Modus alius obsecrandi est recolendo beneficia diuina, ut dicat quilibet: "Obsecro, Domine, per tuam incarnationem, passionem, resurrectionem." Ita isti ideo clamatores faciunt, qui beneficia sibi facta recolunt et patrum precedentium, dona, ut facilius impetrent. Sic Daniel obsecrabat Dominum, dicens: *Obsecro te, Domine <Deus> magne, fortis, et terribilis, custodiens pactum et misericordiam diligentibus te. Peccauimus, iniquitates fecimus, recessimus a mandatis. Tibi, Domine, gloria; nobis confusio, usque hodie.*

10 Quarto debet obsecrare unus pro alio per deuotam orationem. Sic docet Apostolus ad Timotheum: *Obsecro, inquit, primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gracularum actiones pro omnibus hominibus etc.* Hic tangit quatuor genera hominum. Dicit *obsecrationes* pro defunctis qui sunt in purgatorio, *orationes* pro illis qui sunt in mortali peccato, ut Deus det eis gratiam faciendi | 106rb | penitentiam; dicit *postulationes* pro bonis in patria, *gracularum actiones* pro beatis in gloria. Modus sic obsecrandi Deum est sicut illi qui sunt questionarii predicatorum, qui predicant tot bona in ecclesia illa fieri. Ita unus pro alio debet orare Deum per deuotam orationem; unde Iacobus: *Orate pro inuicem ut saluemini: multum enim ualet oratio iusti assidua.* Ille qui orat pro alio facilius impetrat, et reuertitur ad ipsum oratio sua, Ps.: *Oratio mea in sinu meo conuertetur.* Quod autem plus ualeat talis oratio, que fit pro alio, patet exemplo uisibili, quia si quis uellet intrare ad regem Francie, et peteretur ab eo: Cui domino estis? Si diceret sibi ipsi, cito expelleretur; si diceret se esse ad regem Nauarrie uel comitem Flandrie, statim intraret. Sic qui pro alio orat et dignus est, facilius exauditur.

11 Sic habemus primum principale huius sermonis, obsecrationem, cum dicit: *Obsecro.*

12 Secundo tan| 106va | gitur obsecrationis causa et ratio, cum dicit: *tanquam aduenas et peregrinos.* Qui aduene et peregrini sunt et longas dietas habent facere non multum curant de corporis cibis portare. Sufficit eis uictum et uestitum habere; sic Apostolus ad Timotheum: *Habentes uictum et uestitum, hiis contenti simus.* Aduene et peregrini sumus. Dicebat ille rex eximius Dauid propheta: *Aduena ego sum et peregrinus sicut omnes patres mei.* Eciam rex Francie aduena est, quia non est in patria sua sed tendit ad aliam patriam. Vnde aduene sunt qui in alio loco sunt; peregrini qui de loco ad locum tendunt. Vnde omnis aduena est peregrinus, sed non econtro. Mali enim homines aduene sunt qui extra patriam suam sunt et ad patriam uenire non anhelant. Sed certe sancti, qui in corde in patria celesti conuersantur illi sunt peregrini.

13 Quadruplex autem est ratio quare uita sanctorum dicitur peregrinatio.

14 Vna <ratio est> quia peregrinus mul|106vb|tis penalitatibus affligitur antequam ueniat ad locum ad quem tendit. Sic sancti uiri in presenti multis tribulationibus affliguntur antequam ueniant ad patriam, quo uenire cupiunt, Ps.: *Multe tribulationes sunt iustorum, sed de omnibus etc.*

15 Secunda ratio est quare <quia> peregrinus extra patriam suam non cognoscitur, sed quasi trutannus habetur: in partibus suis honoratur, in aliena terra uilis habetur. In cuius signum dicitur quod Dominus non fuit cognitus in specie peregrini a duobus discipulis suis die Pasche ad uesperam euntibus in Emmaus castellum. Ita sancti uiri a mundanis istis non cognoscuntur. Notitia, dico, approbationis. Dicebat Dauid: *Extraneus factus sum et peregrinus etc.* Similiter Christus in passione non fuit cognitus a suis, unde: *Fratres mei quasi alieni recesserunt a me.* Sed in patria ad quam tendunt, ibi erint bene cogniti.

16 Tercia ratio est quia peregrinus primo letanter |107ra| suscipitur, sed in exitu hospitii districte sibi computatur, usque ad pictam. Sic certe homini quando anima recedet a corpore suo districte, computabitur quando de omni uerbo otioso oportebit ei rationem reddere. Quid ergo de detractorio? de blasphemo? de tempore sibi commisso? Ps.: *Cum accepero tempus etc.*

17 Quarta ratio est quia quantumcumque peregrinus sit extra patriam suam corpore, tamen in patria sua est corde. Vnde si rex esset ultra mare et quereretur ab eo ubi esset, diceret quod corpore esset ultra mare, sed cor suum esset Parisius. Ita nos qui sumus in hoc mundo corpore, tamen corde conuersamur in celesti patria, ut dicamus cum Apostolo: *Nostra conuersatio in celis est.* Dominus concedat nobis in presenti sic peregrinari per gratiam, ut post mortem habeamus gloriam. Amen.

<COLLATIO>

Sermo eiusdem fratris in eadem dominica

Obsecro uos tanquam aduenas et peregrinos etc.

18 Dictum est in primo sermone quod apostolus Petrus mo|107rb|net nos obsecrando ad carnalium desideriorum abstinenciam. Dicamus in isto sermone modum abstinendi <cum dicit: *a carnalibus desideriis*>, et causam cum subdit: *quia pugnant contra animam.*

19 Circa primum, nota quod debemus abstinere a carnalibus desideriis quadrupliciter: primo, ut ea abhominemus; secundo, ut ea destruamus; tercio, ut futura precaueamus; quarto, ut inchoata⁵ non consumamus.

20 Dico, primo, quod debemus abstinere a carnis desideriis ea abhominando, ut quod prius erat anime uoluptati sit postea abhominationi et detestationi. Nam ita est de uoluntate carnis, sicut de cibo uenenato. Quando aliquis sumpsit cibum uenenatum est in periculo mortis, cor ingrossatur, et uomit ne moriatur. Ita cor peccatoris debet ingrossari per cordis contritionem; debet euomere peccatum suum quasi cibum toxicatum per oris confessionem, et tunc non morietur, hoc est non dampnabitur per penitentiae |107va| satisfactionem. O qui bene consideraret presens tempus momentaneum, cito peccata sua in confessione euomeret! Dicitur in Exodo

⁵ inchoata| inchoata

quod Moyses percussit uirga flumina Egypti et uersa sunt in sanguinem. Spiritualiter uirga ista crux Christi sancta; ista flumina Egypti sunt carnis desideria, que percutiuntur et uersa sunt in sanguinem. Quando homo habens in corde suo Christi passionem euomit peccata sua per confessionem, sicut ad litteram homo euomit sanguinem. Peccatum enim in Scriptura uocatur sanguis, Ps.: *Libera me de sanguinibus*; et propheta Osee: *Sanguis sanguinem tetigit*.

21 Secundo debemus abstinere a carnis desideriiis ut ipsa destruamus et mortificemus. Vnde Apostolus ad Galatas: *Si secundum carnem uixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis,⁶ uiuetis*. Nota quod inimicus homo mortuus non potest nocere. Non est peior nobis inimicus quam caro nostra, quia *inimici hominis domestici eius*. |107vb| Quando ergo per penitentiam bene disciplinatur et mortificatur, non potest nocere. Ideo sapienter respondit quidam sanctus pater cuidam querenti sibi quare ita corpus suum per penitentiam affligeretur: “Quia ipse occidit me, et ego occidam ipsum quasi inimicum.” Sic fecit apostolus Paulus, qui dixit de seipso: *Castigo corpus meum*, scilicet per penitentiam, *et in seruitutem redigo*, scilicet ut caro seruiat spiritui.

22 Tercio debet homo abstinere a carnis desideriiis futura precauendo. Vnde Apostolus ad T<h>ess.: *Hec est uoluntas Dei, sanctificatio uestra; ut sciat unusquisque uas suum possidere in sanctificatione[m]: non in passione desiderii, sicut et gentes que ignorant Deum*. Et ad Thimotheum: *Qui uolunt diuites fieri, incidunt in laqueos dyaboli, et desideria multa que submergunt hominem etc.* Sequitur: *Tu autem, homo Dei, fuge ista: sectare pietatem et iusticiam*.

23 Quarto debet homo abstinere a carnis desideriiis inchoata⁷ non consummen |108ra| do. Apostolus ad Galatas: *Spiritu ambulate, et desideria carnis non perficietis*, quasi <dicat>: Et si inchoetis, tamen non consummabitis. Humanum est peccare, sed dyabolicum est perseuerare.

24 Propter ista quatuor dicit Apostolus ad Titum: *Apparuit gracia Dei Saluatoris omnibus hominibus, eru<diens> nos ut abnegantes impietatem <et secularia desideria> etc.*

25 Sequitur ultimum: quare a carnis desideriiis est abstinendum. Ratio est quia *pugnant contra animam*. Ista pugna inter carnem et animam optime fuit figurata in Genesi de Abraham et Loth fratre eius, ubi ait Abraham ad Loth fratrem suum: *Ne queso sit iurgium inter me et te; fratres enim sumus. Ecce uniuersa terra coram te est: si ad dexteram uadis, ego ad sinistram ibo: si ad sinistram, ego ad dexteram*. Caro et spiritus fratres sunt. Aliquando spiritus dimittit carnem facere uoluntatem suam, sed bene dicit spiritus carni: “Si ad sinistram partem modo uadis paupertatis, tribulationis, aduersitatis, e |108rb| go ad dexteram ibo, quando Deus dicit bonis: *Venite benedicti Patris mei etc.* Si ad dexteram partem uadis ad diuicias mundi, ad delicias carnis et honores seculi, ego ad sinistram ibo, quando dicit Deus malis: *Ite maledicti in ignem eternum etc.*” Karissimi, nolite seduci! Aliqui credunt ire a dextera parte ad dexteram, a diuiciis in presenti ad diuicias in futuro. Sed hoc non potest esse, quia ut ait Ieronimus: “Difficile est, immo impossibile est, ut homo hic uentrem, ibi mentem impleat, ut de diuiciis ad diuicias gloriosus transeat.” Hec non est uia. Sed a sinistra parte paupertatis, aduersitatis, tribulationis oportet ire ad dexteram partem cum illis

⁶ mortificaueritis] mortificatione

⁷ inchoata] inchoata

qui positi erunt a dextris in die iudicii. Hec est uia per quam Christus prior incessit, quia *sic oportuit pati Christum*, docens nos sic posse intrare, quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum celorum.

26 Et uidete quod quando unus <miles> |108va| impugnat alium, quinque mala facit ei: primo uulnerat; secundo spoliat; tercio in seruitutem redigit; quarto incarcerat; quinto interficit. Ista quinque mala faciunt carnis desideria contra animam, quia uulnerant, spoliant, in seruitutem redigunt, incarcerant, interficiunt.

27 Primo uulnerant hominem in consensu et uoluntate. Hoc plus docet experientia quam scientia. Quando homo uidet unam pulcram mulierem et consentit in eam, iam uulneratus est, quia *qui uiderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mechatus est eam in corde*.

28 Secundo spoliant uirtutibus. Hoc similiter docet experientia. Homo enim castus et continens Deo est amabilis, angelis similis, sanctis hominibus uenerandus. Quando cadit in lutum luxurie abhominabilis est Deo et hominibus et angelis.

29 Tercio se subiciunt seruituti in peccati perpetratione, *quia qui facit peccatum seruus est peccati*. Et Petrus apostolus: *A quo quis superatus est eius seruus efficitur*. O |108vb| uilis seruitus, ut homo seruiat peccato suo! *Non est seruus maior domino suo*. Et peccatum nichil est in quantum peccatum est nisi deformitas quedam; ergo talis minus est quam nichil: 'chifre en angoirime.' Melius esset tali ut numquam natus fuisset si in hoc moritur.

30 Quarto incarcerant peccandi consuetudine, Apostolus ad Romanos: *Video aliam legem repugnantem legi mentis mee*; et post aliqua: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?*

31 Interficiunt ultimo eterna dampnatione, in Prou.: *Desideria, scilicet carnis, occiderunt pigrum: noluerunt manus eius operari*. Propter ista omnia dicit Apostolus ad Romanos: *Debitores sumus carni non, ut secundum carnem uiuamus*. Viuere enim secundum carnem est brutaliter uiuere, sed uiuere secundum spiritum est ut homo abstineat a peccato per gratiam Dei ut in futuro acquirat gloriam, quod nobis ...